

Regionsudvalgets udtalelse — En EU-strategi for området omkring Adriaterhavet og Det Joniske Hav (EUSAIR)

(2014/C 271/08)

Ordfører Gian Mario Spacca (IT/ALDE), formand for regionalrådet i Marche**Basisdokument** COM(2014) 357 final

SWD(2014) 190 final

SWD(2014) 191 final

I. POLITISKE ANBEFALINGER

1. Regionsudvalget bifalder Det Europæiske Råds konklusioner af december 2012, som opfordrede Kommissionen til at fremlægge en EU-strategi for området omkring Adriaterhavet og Det Joniske Hav (EUSAIR) inden udgangen af 2014. Denne beslutning var blevet anbefalet i Regionsudvalgets initiativudtalelse om *Territorialt samarbejde i middelhavsområdet gennem den adriatisk-joniske makroregion*, der blev enstemmigt vedtaget den 11. oktober 2011 ⁽¹⁾;

2. er enig i definitionen af makroregionale strategier som en af Det Europæiske Råd godkendt integreret ramme for medlemsstater og tredjelande i det samme geografiske område, som løfter fælles udfordringer og frembringer løsninger gennem styrket samarbejde for økonomisk, social og territorial samhørighed ⁽²⁾.

EU-integration og den eksterne dimension

3. Regionsudvalget bifalder EUSAIR-forslaget, som vil omfatte fire EU-lande (Kroatien, Grækenland, Italien og Slovenien) og fire ikke-EU-lande (Albanien, Bosnien-Hercegovina, Montenegro og Serbien) og være et vigtigt element i EU-integrationen af regionens kandidat- eller potentielle kandidatlande. Et EU-integrationselement bibringer denne makroregionale strategi relevant merværdi ⁽³⁾;

4. understreger betydningen af forsoning, sikkerhed og stabilitet i den adriatisk-joniske region gennem samarbejde med andre ikke-EU-lande, som engang i fremtiden kunne blive inkluderet i denne makroregion. Udvalget understreger i den forbindelse de regionale og lokale myndigheders rolle som frontaktører, når det drejer sig om at fremme demokrati, decentralisering, større lokalt og regionalt selvstyre og kapacitetsopbygning;

5. bemærker, at den adriatisk-joniske strategi kunne være startskuddet til en mere integreret tilgang og strategi omfattende hele Middelhavsområdet, som understreget af Europa-Parlamentet ⁽⁴⁾;

6. bemærker, at ARLEM (den regionale og lokale euro-middelhavsforsamling) også efterlyser en makroregional tilgang til hele Middelhavsområdet med udgangspunkt i udviklingen af tre integrerede makroregionale områder — det vestlige middelhav, det adriatisk-joniske område og det østlige middelhav ⁽⁵⁾.

Flerniveaustyring

7. Regionsudvalget er enig med Rådets (Almindelige anliggender) konklusioner af oktober 2013 om behovet for at genoverveje makroregionernes styringssystemer og bifalder Kommissionens rapport offentliggjort den 20. maj 2014 samt Kommissionens meddelelse om EU-strategien for området omkring Adriaterhavet og Det Joniske Hav af 17. juni 2014. Udvalget deler tillige Rådets holdning om vigtigheden af ansvarlighed og medejerskab hos de berørte lande, hvilket forudsætter en styrkelse af de relevante regionale og lokale aktører samt en tydelig og langsigtet forpligtelse fra interessenterne side ⁽⁶⁾. Derudover efterspørger det større inddragelse af Regionsudvalget i koordineringsfasen til støtte for Kommissionen samt i gennemførelsesfasen. Det er med henblik derpå enig i, at der i handlingsplanen bør udformes en styringsstruktur baseret på koordinatorene for hver søjle i de kompetente ministerier, idet det understreger, at der også kan være tale om regionale regeringer;

⁽¹⁾ CdR 168/2011 fin.

⁽²⁾ COM(2013) 468 final.

⁽³⁾ COM(2013) 468 final.

⁽⁴⁾ Europa-Parlamentets beslutning P7_TA (2012) 0269.

⁽⁵⁾ Regionsudvalgets Arlem-rapport 2013/02318.

⁽⁶⁾ COM(2013) 468 final.

8. understreger behovet for intelligent, koordineret styring med fire indbyrdes forbundne styringsniveauer: stærkt politisk lederskab med tydelig beslutningstagning af de involverede lande — befordret af Kommissionen med støtte fra Regionsudvalget, hensigtsmæssig koordinering, enighed om den territoriale implementering og udbredt medejerskab;
9. understreger, at EUSAIR forudsætter stærkt politisk lederskab, og at det adriatisk-joniske initiativ — omfattende de otte berørte landes udenrigsministre — kan spille en vigtig koordinerende rolle i denne forbindelse. På den anden side behøver EUSAIR en flerlagsstyringsplatform, og de regionale og lokale myndigheder kan levere kompetencer på højt niveau til en effektiv projektimplementering med en integreret, makroregional tilgang;
10. efterlyser en større rolle til de lokale og regionale myndigheder vedrørende styring og implementering af strategien;
11. bemærker i denne forbindelse, at Regionsudvalgets adriatisk-joniske interregionale gruppe blev oprettet den 30. januar 2013 med henblik på at støtte Kommissionen ved udarbejdelsen af den adriatisk-joniske strategi inden udgangen af 2014 og at fremme en fælles identitet for det adriatisk-joniske område, således at områdets fulde potentiale synliggøres;
12. bemærker, at Det Europæiske Råds opdrag til Kommissionen er resultatet af en fælles indsats gjort af lande i regionen. Det bygger på flere initiativer, såsom det adriatisk-joniske initiativ, der blev lanceret gennem Ancona-erklæringen i 2000, og andre adriatisk-joniske fora og netværk, som f.eks. forummet for byer i det adriatisk-joniske område, forummet for adriatisk-joniske handelskamre, »Uniadriion«-netværket af universiteter og den adriatisk-joniske euroregion;
13. understreger, at regionale og lokale behov kan blive tilgodeset gennem en tilgang baseret på bottom-up-princippet og flerlagsstyring med henblik på at håndtere fælles problemer og udfordringer i det adriatisk-joniske område gennem løsninger, der har bred opbakning. Dette er nøglen til succes for denne EU-strategi.

Udfordringer og opgaver i det adriatisk-joniske område

14. Regionsudvalget er enig i, at hovedsigtet med den foreslåede strategi er at fremme en bæredygtig økonomisk og social fremgang, vækst og jobskabelse i området i overensstemmelse med Europa 2020-målsætningerne, ved at forbedre områdets tiltrækningskraft, konkurrenceevne og sammenkobling, idet miljøet og hav- og kystøkosystemerne bevares;
15. bifalder Kommissionens vedtagelse af »En havstrategi for Adriaterhavet og Det Joniske Hav«⁽⁷⁾, som indgår i EUSAIR;
16. bifalder anvendelsesområdet for og indholdet i EUSAIR's fire søjler, som er resultatet af en omfattende høring af aktører i regionen, nemlig: »blå vækst«, »sammenkobling af regionen«, »miljøkvalitet« og »bæredygtig turisme«. Udvalget glæder sig over, at kommunikation indgår i de tværgående temaer: »kapacitetsopbygning, herunder kommunikation« og »FoU, innovation og SMV'er«;
17. opfordrer Kommissionen til som et første skridt i retning af kapacitetsopbygning at udarbejde en grundlæggende evaluering af den makroøkonomiske EUSAIR-situation og en konsekvensanalyse for derved at fremme implementeringen af strategien og omsætte de fire søjler/prioriterede aktioner i praksis, således at målsætningerne kan blive mere målrettede, og fremskridt hen imod deres virkeliggørelse kan måles;
18. efterlyser en stærkere fokus på territorial og social samhørighed og på centrale problemstillinger, som ikke på effektiv vis kan håndteres af enkeltstående lande, såsom sundhed, aktiv aldring, demografiske og økonomiske forskelle inden for og mellem landene i regionen samt problemer relateret til sikkerhed/organiseret kriminalitet/illegal migration, virksomhedsudflytning og ungdomsarbejdsløshed. Disse problemstillinger bør tages op under samtlige fire søjler, således at man kan opnå intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst i overensstemmelse med Europa 2020-politikkerne og -målsætningerne og styrke EUSAIR-regionens konkurrenceevne og tiltrækningskraft;
19. foreslår, at man udnytter erfaringerne fra Østersø- og Donaustrategierne og organiserer et årligt EUSAIR-forum for at fremme den økonomisk-soziale dialog og et bredt medejerskab til den adriatisk-joniske strategi gennem effektiv inddragelse af socioøkonomiske aktører (fagforeninger, arbejdsgiverorganisationer, NGO'er, ungdomsorganisationer, civilsamfundets organisationer osv.).

⁽⁷⁾ COM(2012) 713 final.

Finansiering

20. Regionsudvalget noterer sig med tilfredshed det tidsmæssige sammenfald, som gør det muligt, at EUSAIR kan indgå i den nye generation af planlægnings- og programmeringsdokumenter for 2014-2020 vedrørende EU's struktur- og investeringsfonde og IPA-fonde — partnerskabsaftalen, IPA-strategidokumenter, operationelle programmer — samt i alle relevante EU-politikker og -programmer som f.eks. Horisont 2020, COSME osv.;

21. bemærker, at forordningen om fælles bestemmelser, forordningen om europæisk territorielt samarbejde og IPA-forordningen åbner store muligheder for EUSAIR, eftersom de kræver, at alle struktur- og investeringsfondene og IPA-fondene omfatter makroregionale prioriteter;

22. fremhæver, at det er nødvendigt i højere grad at inddrage de regionale og lokale myndigheder i at finde frem til, hvilke projekter der skal prioriteres i området omkring Adriaterhavet og Det Joniske Hav. Udvalget bifalder, at forvaltning af risikoen for naturkatastrofer er blevet inkluderet som et af de horisontale principper for de fire søjler i Kommissionens EUSAIR-meddelelse, og efterlyser, at der i den rullende handlingsplan er større fokus på horisontale spørgsmål som migration, retten til sundhed og uddannelse i forvaltning inden for rammerne af en adriatisk-jonisk forvaltningshøjskole;

23. efterlyser aktiv støtte fra europæiske og internationale finansieringsinstitutter såsom EIB, EBRD, Verdensbanken og andre, som i tilfældet med investeringsrammen for Vestbalkan;

24. foreslår, at der i samarbejde med EIB og internationale finansieringsorganer oprettes en gennemførelsesfacilitet, der kan gøre det muligt at forelægge »bankacceptable« projekter ⁽⁸⁾;

25. opfordrer til, at privat medfinansiering integreres i den tilgængelige finansiering;

26. noterer sig reglen om »de tre nej'er«: ingen ny regulering, ingen nye forvaltningsorganer og ikke flere penge, og fremhæver den regel om »de tre ja'er«, der henvises til i flere sammenhænge: mere komplementær finansiering, mere institutionel koordinering og flere nye projekter;

27. understreger, at finansiel støtte på EU-plan til teknisk bistand i forbindelse med makroregionale strategier allerede har vist sig at være et stort plus for Østersøstrategien, og at dette bør udstrækkes til den adriatisk-joniske strategi. Der bør oprettes en særlig budgetpost for teknisk bistand til den adriatisk-joniske makroregion i stil med budgetposten for makroregionerne for Østersøområdet og Donauområdet, hvortil der i 2014 var hensat 2,5 mio. EUR i forpligtelses- og betalingsbevillinger til hver makroregion.

Kommunikation

28. Regionsudvalget efterlyser mere fokus på kommunikation som et tværgående tema med henblik på at befordre medejerskabet til den makroregionale strategi og styrke styringen, således som det blev understreget i bidraget til interessenthøringen fra Regionsudvalgets adriatisk-joniske interregionale gruppe, der i december 2013 blev stilet til Kommissionen;

29. fremhæver kommunikation som et redskab for at øge civilsamfundets bevidsthed om, hvad denne strategi betyder for borgerne, og om den merværdi, strategien har for at styrke den adriatisk-joniske regions identitet.

Kapacitetsopbygning

30. Regionsudvalget er enig i, at kapacitetsopbygning er et relevant tværgående tema for at sikre EUSAIR's succes, eftersom den adriatisk-joniske region dækker et stort område, som omfatter EU-lande, kandidatlande og potentielle kandidatlande med forskellige administrative strukturer;

31. bemærker, at såvel EU-lande som ikke-EU-lande skal styrke kompetencer og kapacitet med henblik på at udtænke intelligente, bæredygtige og inklusive løsninger på fælles problemer vedrørende HR-administration, internationale forbindelser osv. Et muligt tiltag kunne være at oprette en adriatisk-jonisk forvaltningshøjskole i stil med den franske ENA (Ecole Nationale d'Administration), hvor embedsmænd fra den adriatisk-joniske region kunne udvikle de kvalifikationer og kompetencer, der er nødvendige i flerniveaustyring, og dermed sætte dem i stand til at implementere innovative processer i den offentlige forvaltning;

⁽⁸⁾ COM(2011) 381 final.

32. mener, at et adriatisk-jonisk område for fredelig dialog og effektivt samarbejde af blivende karakter ikke kan opbygges uden konsekvent inddragelse af de unge i de berørte regioner. Derfor opfordrer det medlemsstaterne og Kommissionen til at fremme, smidiggøre og forbedre gennemførelsen af de eksisterende ungdomsmobilitetsprogrammer i EUSAIR-området;

33. understreger, at presserende politiske anliggender i regionen, som f.eks. migration, bør ses som en integrationsfaktor og en kilde til beskæftigelse, som kan hjælpe det adriatisk-joniske område og Middelhavsområdet som sådan med tage de store udfordringer op;

34. fremhæver, at sikkerhed er en anden central problemstilling, som ikke kan håndteres af det enkelte land alene, og opfordrer Kommissionen til at inkludere specifikke aktioner i forhold til denne problemstilling i alle strategiens fire søjler;

35. bifalder den fælles meddelelse fra Kommissionen og EU's højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik »For an open and secure global maritime domain: elements for a European Union maritime security strategy«⁽⁹⁾, hvori det slås fast, at Europas maritime interesser er nøje forbundne med borgernes og lokalsamfundenes velfærd, fremgang og sikkerhed;

36. pointerer, at borgernes velfærd er afgørende for en harmonisk udvikling af regionen, og understreger, at sundhedstjenester og -forskning skal koordineres af hensyn til effektiviteten i sundhedssektoren.

Blå vækst

37. Regionsudvalget understreger følgende temaers relevans: »fiskeri og akvakultur«, »blå teknologi« og »maritime tjenester«;

38. bifalder Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om rammerne for maritim fysisk planlægning og integreret kystzoneforvaltning⁽¹⁰⁾ og henstiller til Kommissionen, at den tager dette direktiv i betragtning, når specifikke tiltag i den adriatisk-joniske region planlægges;

39. understreger, at flerniveaustyring af de aktører, der er involveret i maritim vækst, er en central faktor for effektiv forvaltning af det adriatisk-joniske område gennem fælles regler og protokoller for fiskeri og opretholdelse af fiskebestandene såvel som standardiserede administrationssystemer og -procedurer;

40. understreger, at økoinnovation sammen med modernisering af fiskeri og akvakultur og (i tæt forbindelse med den anden søjle) af havtransport og havne med deres baglandsinfrastrukturer og maritime klynger spiller en central rolle for at sikre en rationel udnyttelse af havressourcerne og de maritime systemer. Et fælles varemærke for sporbare fiskeprodukter af høj kvalitet kunne være et vigtigt redskab for at promovere regionen.

Sammenkobling af regionen

41. Regionsudvalget understreger relevansen af temaerne »havtransport«, »intermodale baglande« og »energinet« og fremhæver betydningen af at styrke immaterielle IKT-infrastrukturer. Den adriatisk-joniske sky er en måde til at sammenkoble eksisterende platforme med henblik på at standardisere fælles processer og protokoller, fremme effektiv intermodal gods- og passagertransport og befordre tjenesteydelser, miljøbeskyttelse og maritim sikkerhed;

42. understreger, at det adriatisk-joniske område skal forbedre adgangen fra Sydøsteuropa til resten af verden, herunder Middelhavsområdet, gennem udvidelse af Østersø-Adriaterhavskorridoren langs den adriatiske højderyg. Intermodale transportsystemer i regionen skal fremmes for at styrke regionens position som transportknudepunkt i en international ramme.

Miljøkvalitet

43. Regionsudvalget understreger relevansen af temaerne »maritim biodiversitet«, »havforurening« og »transnationale jordlevesteder og biodiversitet«;

⁽⁹⁾ JOIN(2014) 9 final.

⁽¹⁰⁾ COM(2013) 133 final.

44. understreger, at det adriatisk-joniske område skal bevare levesteder og økosystemer og forholde sig til klimaudfordringerne gennem integreret flerniveaustyring med inddragelse af alle aktører i en fælles, integreret proces;
45. pointerer, at Middelhavet er et halvlukket havområde med verdens laveste vandudskiftningskvotient, hvilket nødvendiggør en omfattende beskyttelse af dette sårbare økosystem og avancerede forsøgsprojekter;
46. bifalder EU's »Strategi for tilpasning til klimaændringer« fra april 2013 ⁽¹¹⁾, som tilskynder til udveksling af bedste praksis og udvikling af makroregionale handlingsplaner som eksempler på overordnede tilgange til en bedre vurdering af risici og sårbarhed.

Bæredygtig turisme

47. Regionsudvalget understreger relevansen af følgende temaer, som kom ud af interessenthøringen på Athenkonferencen: »diversificerede turismeprodukter og -tjenester« og »bæredygtig turismeforvaltning«;
48. understreger, at regionens tiltrækningskraft navnlig udgøres af turismen, som er en af de vigtigste vækstsektorer og en fantastisk katalysator for udviklingen af den maritime økonomi og landøkonomien. Denne sektors udvikling forudsætter flerniveaustyring med inddragelse af nationale, regionale og lokale myndigheder samt territoriale interessenter, lige fra handelskamre til universiteter;
49. understreger, at turismen — på grundlag af en fælles natur-, kultur- og historisk arv, landbrugsfødevarer af høj kvalitet, tradition for at tage imod turister og attraktive landskaber, som skal kommunikeres gennem et adriatisk-jonisk varemærke — kan være en vigtig løftestang for bæredygtig vækst, beskæftigelsesmuligheder for unge og social inklusion, eftersom »halvdelen af alle europæiske arbejdspladser inden for kystturisme findes i Middelhavsområdet, som også tegner sig for halvdelen af kystturismens værditilvækst« ⁽¹²⁾.

Konklusioner

50. Regionsudvalget understreger betydningen af denne tredje makroregionale EU-strategi, der bygger på erfaringerne fra eksisterende makroregionale strategier med henblik på at udvikle nye innovative og intelligente samarbejdsformer såvel som en innovativ, eksperimenterende, erfaringsbaseret tilgang til flerlagsstyring, samtidig med at der søges synergi og udveksling af praksis med andre EU-strategier;
51. henleder opmærksomheden på EUSAIR's relevans for at skabe ny dynamik for håndtering af fælles problemstillinger i regionen og fremme af bæredygtig økonomisk og social fremgang med særlig fokus på at skabe vækst og arbejdspladser i overensstemmelse med Europa 2020-målsætningerne ved at forbedre den adriatisk-joniske regions tiltrækningskraft, konkurrenceevne og sammenkobling og dermed gøre regionen til et vigtigt knudepunkt;
52. opfordrer Kommissionen til at spille en central rolle i en innovativ platform for koordinering og implementering af flerlagsstyring, hvor beslutninger træffes i fællesskab for at sikre, at aktørerne på europæisk, nationalt, regionalt og lokalt plan forpligter sig politisk og føler medejerskab i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Den private sektor og civilsamfundet bør inddrages i at sikre et passende og bredt medejerskab til strategien gennem top-down- og bottom-up-kommunikation, ansvarlighed og gennemsigtige resultater, f.eks.: en åben dataportal, et årligt forum for økonomisk og social dialog om EUSAIR osv.;
53. lægger vægt på EU-integration som et fundamentalt element i EUSAIR, der omfatter fire EU- og fire ikke-EU-lande, og fremhæver elementerne af forsoning, sikkerhed, stabilitet og fremgang gennem tættere samarbejde samt regionernes rolle som centrale aktører for at fremme regionalt selvstyre, kapacitetsopbygning, decentralisering og demokrati.

Bruxelles, den 26. juni 2014

Michel LEBRUN

*Formand for
Regionsudvalget*

⁽¹¹⁾ COM(2013) 216 final.

⁽¹²⁾ COM(2014) 86 final.